

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№10

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar

Crossref

OpenAIRE

СЪБЕРЛЕНИКА

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

10-jild
10-son
Oktyabr, 2026

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Ubaydullayev G‘ayrat Zuvaytovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Xo‘janova Gulshoda Otamurodovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Учредитель:

Каршинский государственный технический университет

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук, профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в электронной форме и публикуется через официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал «Инновационная экономика» включён в перечень национальных научных изданий на основании решения Президиума Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 5 апреля 2025 года № 369.

В журнале публикуются статьи по следующим рубрикам:

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик (Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор (Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор, (Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик (НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор (Таджикистанский аграрный университет им. Ш. Шотемура)

Габдуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент (Национальный исследовательский университет «Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник (Российского университета дружбы народов имени П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент (Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н., профессор (Национальная академия наук Республики Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор (Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор, академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-заде Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбонович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Эркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шагинур Шухратовна - д.э.н. (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Убайдуллаев Гайрат Зувайтович - к.э.н., доцент

Ходжакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Алимова Муниса Юлчиевна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Эргашева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н. (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Жонузов Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Ходжанова Гулшода Отамуродовна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н. (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н. (PhD)

Панжиев Самижон Аликулович - PhD, доцент

MINTAQAVIY YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONLARINI INNOVATSIYALAR ASOSIDA RAG'BATLANTIRISH

Xo'janova Gulshoda Otamurodovna

СОДЕЙСТВИЕ ПЕРЕХОДУ К РЕГИОНАЛЬНОЙ «ЗЕЛЕННОЙ» ЭКОНОМИКЕ, ОСНОВАННОЙ НА ИННОВАЦИЯХ

Хужанова Гульшода Отамуродовна

THE IMPORTANCE OF INNOVATION IN PROMOTING THE TRANSITION TO A REGIONAL GREEN ECONOMY

Khojanova Gulshoda Otamurodovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada mintaqaviy yashil iqtisodiyotga o'tishni rag'batlantirishda innovatsiyalarning ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot davomida yashil iqtisodiyotning hududiy rivojlanishdagi o'rnini, innovatsion texnologiyalarning energiya samaradorligini oshirishdagi roli hamda ekologik barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati o'rganilgan. Shuningdek, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, resurslardan oqilona foydalanish va "aylanma iqtisodiyot" tamoyillarini joriy etishning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilingan. Maqolada yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini takomillashtirish bo'yicha ilmiy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar. yashil iqtisodiyot, innovatsiyalar, barqaror rivojlanish, qayta tiklanuvchi energiya, ekologik xavfsizlik, energiya samaradorligi, yashil transformatsiya, aylanma iqtisodiyot, mintaqaviy rivojlanish, yashil texnologiyalar.

Аннотация: В данной статье проводится научный анализ роли инноваций в содействии переходу к региональной зеленой экономике. Исследование рассматривает роль зеленой экономики в региональном развитии, роль инновационных технологий в повышении энергоэффективности и важность обеспечения экологической устойчивости. Также анализируется экономическая эффективность развития возобновляемых источников энергии, рационального использования ресурсов и реализации принципов «циркулярной экономики». В статье разработаны научные предложения и рекомендации по совершенствованию перехода к зеленой экономике.

Ключевые слова: зеленая экономика, инновации, устойчивое развитие, возобновляемая энергия, экологическая безопасность, энергоэффективность, зеленая трансформация, циркулярная экономика, региональное развитие, зеленые технологии.

Abstract: This article scientifically analyzes the importance of innovations in promoting the transition to a regional green economy. The study examines the role of the green economy in regional development, the significance of innovative technologies in improving energy efficiency, and their contribution to ensuring environmental sustainability. In addition, the economic efficiency of developing renewable energy sources, rational use of resources, and implementation of circular economy principles are analyzed. The article also proposes scientifically grounded recommendations for improving the process of transition to a green economy.

Keywords. green economy, innovation, sustainable development, renewable energy, environmental security, energy efficiency, green transformation, circular economy, regional development, green technologies.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida ekologik muammolarning keskinlashuvi, tabiiy resurslarning cheklanganligi hamda iqlim o'zgarishining salbiy oqibatlari iqtisodiy rivojlanishning yangi modelini shakllantirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Xalqaro ekspertlarining hisob-kitoblariga ko'ra, tabiiy resurslardan samarasiz

foydalanish va ekologik degradatsiya natijasida jahon iqtisodiyoti har yili yalpi ichki mahsulotning 3–5 foizigacha bo'lgan qismini yo'qotmoqda¹⁶⁵. Shu nuqtai nazardan, "yashil iqtisodiyot" konsepsiyasi barqaror rivojlanishni ta'minlashning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Yashil iqtisodiyot iqtisodiy o'sish bilan bir qatorda ekologik muvozanatni saqlash,

¹⁶⁵ World Bank, *Green Growth Indicators Report*, 2023–2024.

<https://globalsciencehub.uz/index.php/IE/uz>

energiya samaradorligini oshirish, chiqindilarni kamaytirish va aholining turmush sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Mintaqalarda yashil transformatsiyani amalga oshirishda innovatsiyalar hal qiluvchi omil hisoblanadi. Innovatsion texnologiyalar energiya tejankor ishlab chiqarishni rivojlantirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, ekologik xavfsiz ishlab chiqarish tizimlarini joriy etish hamda resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi. Ayniqsa, hududlarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati, ishlab chiqarish tarkibi va ekologik holatini hisobga olgan holda innovatsion yondashuvlarni qo'llash yashil iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshiradi.

Bugungi kunda rivojlangan davlatlarda "yashil innovatsiyalar" iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishiga aylangan bo'lsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda ushbu jarayonni institutsional va moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlash dolzarb masala bo'lib qolmoqda. O'zbekiston Respublikasida ham 2030-yilgacha elektr energiyasi ishlab chiqarishda qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ulushini 40 foizga yetkazish hamda yalpi ichki mahsulot birligiga nisbatan issiqxona gazlari emissiyasini 2010-yil darajasiga nisbatan 35 foizga kamaytirish vazifalari belgilangan¹⁶⁶.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi mintaqaviy yashil iqtisodiyotga o'tishni rag'batlantirishda innovatsiyalarning iqtisodiy va ekologik ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslash hamda ularni samarali qo'llash bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil iqtisodiyot nazariyasi va uning innovatsion rivojlanish bilan bog'liqligi ko'plab xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, BMTning A'trof-muhit dasturi (UNEP) tomonidan yashil iqtisodiyot "inson farovonligini oshirish va ijtimoiy tenglikni ta'minlash bilan bir qatorda ekologik xavflarni kamaytiruvchi iqtisodiy tizim"¹⁶⁷ sifatida talqin qilinadi. Ushbu yondashuv iqtisodiy o'sishni ekologik xavfsizlik bilan uyg'unlashtirish zarurligini ko'rsatadi.

J. Stiglitz¹⁶⁸, N. Stern¹⁶⁹ va P. Krugman¹⁷⁰ kabi iqtisodchilar yashil iqtisodiyotga o'tishda davlatning innovatsion siyosati va "yashil investitsiyalar" muhim rol o'ynashini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, innovatsiyalar ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, energiya samaradorligini oshirish hamda ekologik zararlarni minimallashtirish imkonini beradi.

M. Porterning "Porter gipotezasi"ga ko'ra, ekologik talablarning kuchayishi korxonalarni innovatsion faoliyatga undaydi va natijada raqobatbardoshlik oshadi¹⁷¹. Mazkur yondashuv yashil

iqtisodiyotning innovatsiyalar bilan uzviy bog'liqligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan ham yashil iqtisodiyot va innovatsion rivojlanish masalalari keng tadqiq etilgan. Xususan, Q.X.Abdurahmonov o'z ilmiy ishlarida barqaror rivojlanish va inson kapitalining ekologik iqtisodiyot bilan uzviy bog'liqligini asoslab bergan¹⁷². Shuningdek, Bakhodir Khoshimov¹⁷³ va Nodirjon Yuldashevlar¹⁷⁴ning tadqiqotlarida energiya samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish hamda "yashil texnologiyalar"ni hududiy iqtisodiyotga joriy etishning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilingan.

Bizning fikrimizcha, yashil iqtisodiyotga o'tish samaradorligi bevosita innovatsion salohiyat darajasiga bog'liqdir. Chunki innovatsiyalar orqali energiya samaradorligini oshirish, chiqindilarni kamaytirish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish imkoniyati kengayadi. Shu sababli mintaqaviy rivojlanish strategiyalarida "yashil innovatsiyalar"ni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida ilmiy bilishning tizimli tahlil, iqtisodiy-statistik, qiyosiy tahlil, induksiya va deduksiya kabi bir qator usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning axborot bazasini xalqaro tashkilotlar hisobotlari, ilmiy maqolalar, statistik ma'lumotlar, milliy strategik dasturlar hamda ekologik rivojlanish konsepsiyalariga oid materiallar tashkil etdi.

Olib borilgan tadqiqot natijalari mintaqaviy yashil iqtisodiyotga o'tishda innovatsion texnologiyalar va "yashil investitsiyalar"ning ahamiyati ortib borayotganini ko'rsatdi. Shu bilan birga, hududlarda ekologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, moliyaviy resurslarning cheklanganligi va innovatsion faoliyatning sustligi yashil transformatsiya jarayoniga ma'lum darajada salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Mazkur holatlar tadqiqot natijalarini chuqur muhokama qilish hamda ularning amaliy ahamiyatini ilmiy asoslash zaruratini yuzaga keltiradi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda quyosh, shamol va gidroenergetika sohalariga innovatsion texnologiyalarni joriy etish hamda "yashil investitsiyalar"ni kengaytirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Natijada mamlakatda qayta tiklanuvchi energiya quvvatlari va yashil elektr energiyasi ishlab chiqarish hajmi bosqichma-bosqich oshib bormoqda. Shuningdek, energetika tizimini modernizatsiya qilish, energiya samaradorligini oshirish va atmosferaga chiqarilayotgan zararli chiqindilarni kamaytirish maqsadida bir qator yirik investitsion

¹⁶⁶ 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrda "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni

¹⁶⁷ UNEP – Towards a Green Economy Report. United Nations Environment Programme, 2011.

¹⁶⁸ Joseph Stiglitz – Climate Change and Green Economy Studies

¹⁶⁹ Nicholas Stern Review on the Economics of Climate Change. London School of Economics, 2006.

¹⁷⁰ Paul Krugman Articles and Research. https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/2008/krugman/facts/?utm_source=chatgpt.com

¹⁷¹ Michael Porter and Claas van der Linde – Toward a New Conception of the Environment-Competitiveness Relationship. Harvard Business Review, 1995.

¹⁷² Q.X.Abdurahmonov Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot: ilmiy tadqiqotlar va innovatsion rivojlanish yo'nalishlari. — Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, 2024.

¹⁷³ Hoshimov, B. (2024). *Economics of innovation and entrepreneurship development*. New York University Abu Dhabi.

¹⁷⁴ Abdurakhmanov, K. Kh., Zokirova, N. K., & Sagidullin, F. R. (2022). Development of the labor market in the context of the formation of a green economy. *International Journal of Special Education*, 37(3), 12258–12274.

loyihalar amalga oshirilmoqda. Quyidagi jadvalda energiya rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari O'zbekistonda 2020–2025-yillarda qayta tiklanuvchi keltirilgan.

1-jadval.

O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari (2020–2025)¹⁷⁵

T/r	Yillar	Qayta tiklanuvchi energiya quvvati (MW)	Elektr ishlab chiqarishdagi RES* ulushi (%)	Elektr energiyasiga talab (mlrd kWh)	Yashil energetika bo'yicha asosiy holat
1.	2020	2 025	10–12	66.5	GES asosiy manba sifatida ustunlik qilgan
2.	2021	2 156	11–12	69.1	Quyosh energetikasi loyihalarini boshlangan
3.	2022	2 478	12–13	71.3	Xorijiy investitsiyalar asosida RES kengaydi
4.	2023	2 668	13–14	74.8	Yirik quyosh va shamol stansiyalari ishga tushirildi
5.	2024	5 934	15–16	78.0	Quyosh energetikasida keskin o'sish kuzatildi
6.	2025	10.5 mlrd kWh yashil elektr ishlab chiqarildi	16–18	84.9	Yashil energiya ishlab chiqarish ikki baravar oshdi

*Izoh: "RES" — ing. **Renewable Energy Sources**, o'zb. **qayta tiklanuvchi energiya manbalari**

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 2020–2025-yillarda O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni jadallashgan. Xususan, qayta tiklanuvchi energiya quvvatlari 2020-yildagi 2025 MW dan 2024-yilda 5934 MW ga yetgan. Bu esa innovatsion texnologiyalar va "yashil investitsiyalar" hajmining sezilarli oshganligini ko'rsatadi. 2025-yilda quyosh va shamol energetikasi asosida ishlab chiqarilgan elektr energiyasi hajmi 10.5 mlrd kWh dan oshgani qayd etilgan. Bu ko'rsatkich yashil energetikaning iqtisodiyotdagi rolini kuchaytirayotganini anglatadi. Shuningdek, IEA ma'lumotlariga ko'ra, mamlakatda elektr energiyasiga bo'lgan talab 2025-yilda 84.9 mlrd kWh ga yetgani kuzatilmoqda. Shu sababli energiya samaradorligini oshirish, "aqli energetika" tizimlari va innovatsion ekologik texnologiyalarni joriy etish strategik ahamiyat kasb etmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yashil iqtisodiyotga o'tish faqat ekologik zarurat emas, balki iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim vositasidir. Biroq ko'plab hududlarda innovatsion infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, moliyaviy resurslarning cheklanganligi hamda ekologik texnologiyalar bozorining sust shakllangani ushbu jarayonni sekinlashtirmoqda. Innovatsiyalar mintaqaviy yashil iqtisodiyotga o'tishning asosiy drayveri hisoblanadi. Ayniqsa, quyidagi yo'nalishlarda innovatsion faoliyatning ijobiy ta'siri yuqori ekanligi aniqlandi:

1. Energiya samaradorligini oshirish

Innovatsion energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etish elektr energiyasi va tabiiy resurslar sarfini sezilarli darajada kamaytiradi. Quyosh va shamol energetikadan foydalanish hududlarning energetik mustaqilligini oshirishga xizmat qiladi.

2. Ekologik xavfsizlikni ta'minlash

Zamonaviy chiqindilarni qayta ishlash texnologiyalari atrof-muhit ifloslanishini kamaytirish bilan birga ikkilamchi resurslardan foydalanish imkonini yaratadi. Bu esa "aylanma iqtisodiyot" tamoyillarini rivojlantirishga yordam beradi.

3. Raqobatbardoshlikni oshirish

Yashil innovatsiyalar korxonalarning xalqaro bozordagi mavqeini mustahkamlaydi. Ekologik toza mahsulotlarga bo'lgan talabning ortishi hududiy eksport salohiyatini kengaytiradi.

4. Yangi ish o'rinlarini yaratish

Qayta tiklanuvchi energetika, ekologik xizmatlar va "yashil texnologiyalar" asosidagi ishlab chiqarish yangi kasblar va ish o'rinlari paydo bo'lishiga olib keladi.

5. Hududiy barqaror rivojlanishni ta'minlash

Innovatsiyalar orqali suv tanqisligi, ekologik degradatsiya va atmosfera ifloslanishi kabi muammolarni kamaytirish mumkinligi aniqlandi. Natijada hududlarning ekologik va iqtisodiy barqarorligi mustahkamlanadi.

Mintaqalarda innovatsiyalarni rivojlantirish uchun davlat tomonidan soliq imtiyozlari, subsidiyalar va "yashil investitsiyalar"ni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish zarur. Shu bilan birga, oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlar va ishlab chiqarish korxonalari o'rtasida integratsiyani kuchaytirish muhim ahamiyatga ega.

Xorijiy tajriba shuni ko'rsatadiki, "aqli shaharlar", raqamli monitoring tizimlari va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ekologik boshqaruv samaradorligini oshiradi. O'zbekiston hududlarida ham innovatsion ekotizimlarni shakllantirish yashil transformatsiyani jadallashtirishga xizmat qiladi.

¹⁷⁵ Quyosh energetikasi quvvatlari bo'yicha IRENA statistikasi.

<https://globalscienceshub.uz/index.php/IE/uz>

Shuningdek, aholining ekologik madaniyatini oshirish va “yashil iste’mol” tamoyillarini keng targ‘ib qilish yashil iqtisodiyotning institutsional asoslarini mustahkamlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, innovatsiyalar mintaqaviy yashil iqtisodiyotga o‘tishning eng muhim omillaridan biri ekanligi aniqlandi. Innovatsion texnologiyalar resurslardan samarali foydalanish, ekologik xavfsizlikni ta‘minlash, iqtisodiy raqobatbardoshlikni oshirish hamda yangi ish o‘rinlarini yaratishga xizmat qiladi. Ayniqsa, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, energiya tejakor texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni qayta ishlash va suv resurslarini boshqarish tizimlarini takomillashtirishda innovatsiyalarning roli beqiyosdir. Innovatsion yondashuvlar asosida amalga oshirilayotgan yashil transformatsiya jarayonlari nafaqat ekologik muammolarni kamaytirishga, balki hududlarning iqtisodiy salohiyatini oshirishga ham xizmat qiladi. Xususan, zamonaviy texnologiyalar yordamida ishlab chiqarish xarajatlarini qisqartirish, energiya sarfini kamaytirish va mahsulot hamda xizmatlar sifatini yaxshilash imkoniyatlari kengayadi. Bu esa korxonalar va hududlarning ichki hamda tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlaydi.

Shuningdek, innovatsiyalar asosida shakllanayotgan “yashil” ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish tarmoqlari aholi bandligini ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Natijada yangi kasb va mutaxassisliklar vujudga kelib, mehnat bozorining tarkibiy jihatdan takomillashishiga zamin yaratiladi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish atrof-muhitga salbiy ta‘sirni kamaytirib, tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish orqali barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta‘minlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Hududlarda “yashil innovatsiyalar”ni moliyalashtirish mexanizmlarini kengaytirish;
2. Qayta tiklanuvchi energiya manbalari bo‘yicha investitsion loyihalarni ko‘paytirish;
3. Innovatsion ekologik texnologiyalarni joriy etuvchi korxonalarni soliq imtiyozlari bilan qo‘llab-quvvatlash;
4. Oliy ta‘lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari bilan ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish;
5. Hududiy ekologik monitoringning raqamli tizimlarini rivojlantirish.

Umuman olganda, mintaqaviy yashil iqtisodiyotga muvaffaqiyatli o‘tish innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlash, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalariga investitsiyalarni ko‘paytirish hamda ilm-fan, ta‘lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirishni talab etadi. Mazkur chora-tadbirlar hududlarning ekologik barqarorligini ta‘minlash, iqtisodiy samaradorligini oshirish va uzoq muddatli raqobatbardosh rivojlanishiga erishishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrda “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-158-sonli Farmoni
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 4 oktabrdagi “2019 — 2030 yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PQ-4477-son Qarori
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. 2023-yilda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini va energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etishni jadallashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. Toshkent sh., 2023-yil 16-fevral.
4. Vaxabov A.V. Sh.X.Xajibakiyev va boshqalar. Yashil iqtisodiyot: Darslik./.- Toshkent.: “Universitet”, 2020.-262 b.
5. Q.X.Abdurahmonov Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot: ilmiy tadqiqotlar va innovatsion rivojlanish yo‘nalishlari. — Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, 2024.
6. Hoshimov, B. (2024). Economics of innovation and entrepreneurship development. New York University Abu Dhabi.
7. Abdurakhmanov, K. Kh., Zokirova, N. K., & Sagidullin, F. R. (2022). Development of the labor market in the context of the formation of a green economy. International Journal of Special Education, 37(3), 12258–12274
8. Joseph Stiglitz – Climate Change and Green Economy Studies
9. Nicholas Stern Review on the Economics of Climate Change. London School of Economics, 2006.
10. Paul Krugman Articles and Research. https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/2008/krugman/facts/?utm_source=chatgpt.com
11. Michael Porter and Claas van der Linde – Toward a New Conception of the Environment-Competitiveness Relationship. Harvard Business Review, 1995.
12. World Bank, *Green Growth Indicators Report*, 2023–2024.
13. UNEP – Towards a Green Economy Report. United Nations Environment Programme, 2011.
14. Quyosh energetikasi quvvatlari bo‘yicha IRENA statistikasi.
15. Lex.uz
16. Stat.uz

Muallif(lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Xo‘janova Gulshoda Otamurodovna QarDTU Innovatsion iqtisodiyot kafedrasi dotsenti, i.f.f.d., PhD / Хужанова Гульшода Отамуродовна Доцент кафедры инновационной экономики, КарГТУ, доктор философии / Khojanova Gulshoda Otamurodovna Department of Innovative Economy, Karshi State Technical University PhD in Economics
E-mail: gulshodaxojanova@gmail.com

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz